

ZIELONOGÓRSKA BIBLIOTEKA CYFROWA

ZBC.UZ.ZGORA.PL

Małgorzata Kuncewicz

Biblioteka Uniwersytetu Zielonogórskiego

Początek XXI wieku to okres dynamicznego rozwoju bibliotek cyfrowych. Sieć www zadomowiła się w świadomości milionów ludzi. Nikogo nie dziwi czytanie wiadomości na portalach informacyjnych, słuchanie radia czy oglądanie telewizji na platformach cyfrowych, prowadzenie wi-

pa i ePolska, a także weźmie czynny udział w inicjatywie digitalizacyjnej podjętej przez wiodące biblioteki akademickie w kraju.

ZBC posadowiona jest na platformie cyfrowej dLibra stworzonej przez Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe (PCSS) w 1996 r. Zbiory wchodzące w jej skład podzielone są na 4 kolekcje otwarte:

- dziedzictwo kulturowe,
- nauka i dydaktyka,

deokonferencji czy międzykontynentalna współpraca przy realizacji zaawansowanych projektów naukowych. W ten wirtualny świat doskonale wpisują się cyfrowe biblioteki. Ze stale uzupełnianym zasobem dokumentów są źródłem niezliczonej ilości informacji.

Zielonogórska Biblioteka Cyfrowa pojawiła się w przestrzeni cyfrowej mapy naszego kraju jako jedna z pierwszych w Polsce, już w 2005 r. Angażując się w to przedsięwzięcie przyjęto następujące argumenty:

— digitalizacja przyczyni się do zwiększenia ochrony posiadanych zbiorów, cennych z punktu widzenia dziedzictwa kulturowego i historii rozwoju regionu (rękopisy, starodruki, zbiory drukowane z XIX i pierwszej połowy XX wieku, dokumenty kartograficzne i in.), a jednocześnie zwiększy do nich dostęp;

— będzie można efektywniej i szerzej udostępniać skrypty uczelniane, podręczniki akademickie oraz inne materiały dydaktyczne;

— biblioteka cyfrowa stanie się doskonałą platformą promocji uczelni i miasta dzięki popularyzacji i szerszemu promowaniu potencjału naukowego pracowników Uniwersytetu (monografie i zeszyty naukowe UZ) zarówno w kraju, jak i na świecie;

— biblioteka, dzięki włączeniu w projekty europejskie i światowe, stanie się częścią narodowej strategii eEuro-

- habilitacje i doktoraty,
- regionalia

oraz kolekcję wydzieloną z dostępem ograniczonym dla osób z dysfunkcją wzroku - Zielonogórską Bibliotekę Cyfrową dla Niewidomych.

Od początku funkcjonowania Zielonogórską Bibliotekę Cyfrową odwiedziło prawie 7 000 000 czytelników. Jak pokazują statystyki, dziennie, przegląda publikacje ok. 2000 internautów z całego świata. Cyfrowy zasób powiększa się z każdym rokiem i obecnie liczy prawie 13 tysięcy dokumentów. ZBC należy do Federacji Bibliotek Cyfrowych¹, zrzeszającej ponad 100 polskich bibliotek cyfrowych i udostępniającej obecnie ponad 1 700 000 publikacji. Kiedy zdamy sobie sprawę, że jest ona także częścią wielu serwisów europejskich (Europeana², Dart Europe³, Manuscriptorium⁴), zorientujemy się, iż otrzymujemy dostęp do wielu

1 Federacja Bibliotek Cyfrowych, <http://fbc.pionier.net.pl/owoc/list-librs> [dostęp dnia: 28.02.2014]

2 Europeana, <http://europeana.eu> [dostęp dnia: 28.02.2014]

3 Dart Europe, <http://www.dart-europe.eu/basic-search.php> [dostęp dnia: 28.02.2014]

4 Manuscriptorium, <http://www.manuscriptorium.com/?q=pl> [dostęp dnia: 28.02.2014]

milionów różnego rodzaju dokumentów (książek, czasopism, filmów, audycji radiowych i telewizyjnych, obiektów graficznych i innego rodzaju kolekcji) 24 godziny na dobę, 7 dni w tygodniu, 365 dni w roku. I nie ma znaczenia, w jakim miejscu na ziemi aktualnie się znajdujemy. Jedynym warunkiem jest dostęp do sieci www. Poniższa mapa ukazuje miejsca logowania użytkowników do ZBC⁵ (Ryc. 1).

Nie bez znaczenia pozostaje także fakt, iż w jednym czasie dostęp do interesującej publikacji może mieć praktycznie nieograniczona liczba użytkowników. Dzięki temu dokumenty, które w tradycyjnej formie w jednym czasie mogła czytać niewielka grupa ludzi, zyskują wielu odbiorców.

Za przykład niech posłuży zdigitalizowany dokument dostępny w Bibliotece Uniwersyteckiej także w formie tradycyjnej - wydana w roku 2004 rozprawa habilitacyjna pt. *Polska katolicka w myśli politycznej II RP*⁶. Z raportu wypożyczeń, jaki mogliśmy wygenerować w systemie Prolib wynika, że książka została wypożyczona 6 razy od momentu jej zakupu, tj. od roku 2005.

Biblioteka Uniwersytecka Zielonogórska, dn. 18.02.2014 11:44

WYKORZYSTANIE KSIĘGOZBIORU WG NUMERÓW INWENTARZOWYCH

Księga inwentarzowa: ks 2 od numeru 182858 do numeru 182858
Dla okresu od 01/01/2005 do 18/02/2014

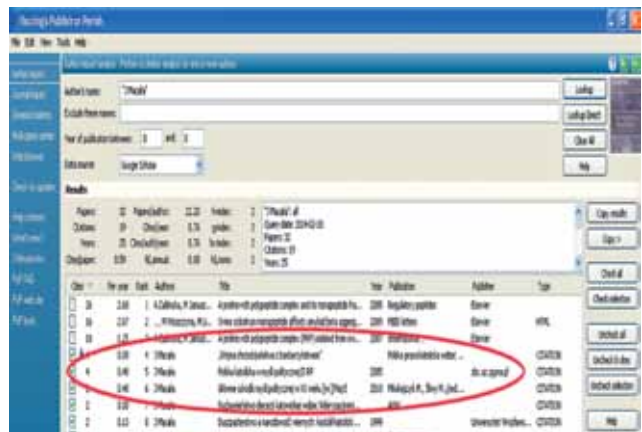
Liczba wypożyczeń	Liczba udostępnień	Liczba nr prolongat inwentarza	Lokalizacja	Opis
6	0	0	NoBi	Polska katolicka w myśli politycznej II RP / Jarosław Macała Wyd. 2. - Toruń : Wydawnictwo Adam Marszałek, 2005
6	0	0		Podsumowanie

Kiedy przyjrzymy się liczbie wyświetleń zarejestrowanych w ZBC:

zauważymy, że od daty wprowadzenia publikacji (30.03.2006) przejrzało ją 14 587 osób. Niewspółmierna liczba w porównaniu z tradycyjnym wypożyczeniem dokumentu. Oczywiście, nie znaczy to, że tyle osób przeczytało książkę. Dla tylu jednak była ona dostępna i tyle przynajmniej zajrzało na jej strony.

Udostępnianie w bibliotece cyfrowej swoich publikacji ma jeszcze jedną zaletę, szczególnie w przypadku publikacji naukowych: prawidłowo zdigitalizowany dokument jest widoczny dla indeksów cytowań. Za przykład niech jeszcze raz posłuży wcześniej przytoczona rozprawa.

W raporcie Publish or Perish, który gromadzi informacje z Google Scholar, wyraźnie zaznaczone zostaje pochodzenie dokumentu, do którego odnoszą się cytowania (w tym przypadku - zbc.uz.zgora.pl).

Tradycyjne publikacje drukowane zamieszczane, po zdigitalizowaniu, na platformach cyfrowych zyskują na popularności. W naszej bibliotece cyfrowej największym zainteresowaniem cieszą się rozprawy doktorskie i habilitacyjne oraz czasopisma naukowe. Poniżej zamieszczamy codziennie aktualizowany wykaz najczęściej przeglądanych publikacji⁷:

	Tytuł dokumentu	Rodzaj dokumentu	Liczba wyświetleń
1.	International Journal of Applied Mathematics and Computer Science (AMCS) 2005 Volume 15 Number 4	czasopismo	315 999
2.	Zarządzanie majątkiem obrotowym w procesie kreowania wartości przedsiębiorstwa	rozprawa doktorska	168 073
3.	International Journal of Applied Mathematics and Computer Science (AMCS) 2002 Volume 12 Number 2	czasopismo	58 963
4.	Spór o formę feudalizmu rosyjskiego w historiografii rosyjskiej XVIII i XIX wieku	rozprawa doktorska	48 068
5.	International Journal of Applied Mathematics and Computer Science (AMCS) 2002 Volume 12 Number 4	czasopismo	36 072
6.	Impulsowe układy transformujące napięcia przemiennie	rozprawa habilitacyjna	30 964
7.	International Journal of Applied Mathematics and Computer Science (AMCS) 2006 Volume 16 Number 1	czasopismo	29 521
8.	Formowanie cienkich warstw anodowych na tytanie i jego implantowych stopach w środowisku kwasu fosforowego	rozprawa habilitacyjna	27 825

5 <http://www.clustrmaps.com/admin/action.php> [dostęp dnia: 28.02.2014]

6 Przykład przytoczony za zgodą prof. J. Macały

7 Zielonogórska Biblioteka Cyfrowa, zbc.uz.zgora.pl [dostęp dnia 28.02.2014]

9.	[List gen. W. Chrzanowskiego z Paryża do anonimowego adresata (Maciej Mielżyński z Chobienic?)]	rękopis	27 175
10	Schlesien und Posen	mapa	26 716

Aby zamieścić swoją publikację w ZBC należy skontaktować się z pracownikami Biblioteki i podpisać umowę licencyjną, której formularz dostępny jest na stronie (<http://zbc.uz.zgora.pl/dlibra/text?id=authors-and-editors>). Materiały naukowe i dydaktyczne wydane przez oficynę wydawniczą naszej uczelni po roku od daty publikacji i uzyskaniu zgody autora także mogą zostać zamieszczone na stronach ZBC (na podstawie Zarządzenia J. M. Rektora z 2005 roku). Jeśli zechcemy udostępnić swoje materiały na podstawie coraz bardziej popularnych licencji CC (Creative Commons), mamy do dyspozycji kilka rozwiązań, np.:

- uznanie autorstwa (licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie pod warunkiem oznaczenia autorstwa). To jest licencja, która zapewnia najwięcej swobód licencjobiorcy.
- uznanie autorstwa, na tych samych warunkach (można kopiować, zmieniać, rozprowadzać, wykonywać utwór tak długo, jak długo na utwory zależne będzie udzielona taka sama licencja).
- uznanie autorstwa, użycie niekomercyjne (podpisując taki dokument dajemy zgodę licencjobiorcy na kopiowa-

nie, wprowadzanie zmian, rozprowadzanie, wykonywanie utworu tylko w celach niekomercyjnych).⁸

Jak możemy zauważyć: „Twórca korzystając z licencji [CC] zawsze zachowuje prawa autorskie, jednocześnie umożliwia innym kopiowanie i rozpowszechnianie, dodatkowo może określić czy ich wykorzystywanie może odbywać się wyłącznie w warunkach niekomercyjnych lub ograniczyć możliwości tworzenia utworów zależnych”⁹.

Zachęcamy do publikowania materiałów w Zielonogórskiej Bibliotece Cyfrowej, do przekazywania sugestii, jakie dokumenty powinny znaleźć się w bazie tej biblioteki, do podzielenia się swoimi opiniami dot. jej funkcjonowania. Wszelkich informacji udzielają pracownicy Zielonogórskiej Biblioteki Cyfrowej:

Małgorzata Kuncewicz

m.kuncewicz@bu.uz.zgora.pl

Joanna Buczkowska

j.buczkowska@bu.uz.zgora.pl

Biblioteka Uniwersytecka

al. Wojska Polskiego 71, p. 3.07

65-762 Zielona Góra

www.bu.uz.zgora.pl/bu/pl/o_zbc.htm

tel. (0 68) 328 21 55

⁸ Poznaj licencje Creative Commons, <http://creativecommons.pl/poznaj-licencje-creative-commons> [dostęp dnia 28.02.2014]

⁹ tamże

UNIWERSYTETY ŚWIATA

CHEIKH ANTA DIOP UNIVERSITY

Wiesław Hładkiewicz

Tomasz Mikiera

Wydział Humanistyczny

Artykuł ten będzie swoistą wędrówką. Przede wszystkim czas będzie miał tu znaczenie drugoplanowe, a pierwsze skrzypce zagrają ludzie oraz miejsca, o których zawsze warto pamiętać. Wspomnimy także o pewnej koncepcji filozoficzno-politycznej, a także, posiłkując się historią, przedstawimy zmiany zachodzące na uniwersytecie w Dakarze.

Zacznijmy od samego państwa w zachodniej Afryce. Senegal uzyskał niepodległość 4 kwietnia 1960 r., do roku 1958 był jedną z kolonii francuskich. Jest to republika z kierującym państwem prezydentem oraz zgromadzeniem narodowym (120 członków wybieranych w powszechnych wyborach na pięcioletnie kadencje). Głównym źródłem dochodów mieszkańców Senegalu jest rolnictwo, ekspor-

towne są: trzcina cukrowa, bawełna, warzywa oraz ryż.

Pierwszym prezydentem Senegalu był Leopold Sedar Senghor, poeta i polityk. Autor wielu prac filozoficznych objął urząd 6 września 1960 r. Rządził państwem przez dwadzieścia lat. Jego następcą na fotelu prezydenckim był Abdou Diouf (absolwent uniwersytetu dakarskiego, z wykształcenia prawnik). Senghor znany jest przede wszystkim z zapoczątkowanego w 1930 r. ruchu literackiego i politycznego *négritude* (w dosłownym tłumaczeniu oznaczającego „muzużyńskość”).

Ruch ten, zapoczątkowany w Paryżu przez Senghora, Césaire’a i Damasa, promował odmienność kultury afrykańskiej od europejskiej. Przedstawił cechy i wartości niedostępne dla „białych” - dar rymotwórstwa, poczucie wspólnoty, umiejętność obrazowego postrzegania świata. Przeciwstawił się mitowi stworzonemu przez Europejczyków o niepełnowartości oraz gorszości wszystkich czarnoskórych.

Koncepcja nawoływała do sedna „afrykaństwa”, tj. powrotu do korzeni, pamiętaniu o przeszłości oraz „myśleniu